

НОВІТНІ КОМУНІКАЦІЙНІ ПРАКТИКИ У ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ ВОЛИНИ

За роки незалежності України у державі було зроблено вагомі кроки на шляху розбудови вітчизняного музейництва. Музейна педагогіка, новітні інтерактивні технології, діджиталізація, маркетинг, підприємництво у роботі музеїв сприяють появі оригінальних комунікацій, які підвищують роль музею як соціальної інституції, визначають його особливе місце у соціокультурному просторі модерного суспільства. Потреба аналізу накопиченого музеями упродовж останніх десятиріч досвіду розробки і використання новітніх комунікаційних практик актуалізують тему дослідження. Існує потреба як в узагальнених дослідженнях, так і в зверненні до роботи кожного окремого музейного закладу, у розгляді проблеми як на загальноукраїнському, так і на регіональному рівнях. Це стосується, зокрема, й музеїв Волинської області.

Їх діяльність на рубежі XX – XXI ст. в умовах зміни моделі функціонування знайшла певне висвітлення у новітній українській історіографії. Так, з'явилися узагальнюючі публікації, присвячені розвитку музейної справи у Волинській області загалом (1991 – 2010 рр.)¹. У низці розвідок аналізується один з пріоритетних напрямів діяльності музеїв краю – культурно-освітня та популяризаторська робота².

Оскільки науково-методичним центром музейництва на Волині є Волинський краєзнавчий музей (далі – ВКМ), то вченими більш активно вивчається його досвід роботи з відвідувачами, використання музеєм інтерактивних форм

¹ Кальченко Ю. Розвиток музейної справи у Волинській області (1991 – 2010 рр.) // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (10 – 11 травня 2011 р.): у 3 т. – Т. 2. – Луцьк, 2011. – С. 169-170.

² Кононюк О. Виставкова діяльність як один з пріоритетних напрямів музейної діяльності (у розрізі співпраці музеїв Волині) // Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею. – Рівне, 2006. – Вип. IV. – С. 55-58; Надольська В. Культурно-освітня та популяризаторська діяльність музеїв Волинської області // Острозький краєзнавчий збірник. – Острог, 2013. – Вип. 6. – С. 428-435. Її ж. Робота з відвідувачами у музеях Волинської області: традиції та новації // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 6 / Упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Сілюк. – Луцьк, 2014. – С. 53-56; Позіховська С. Спільна виставкова діяльність музеїв Великої Волині: стан і перспективи // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Волинська обласна організація Національної спілки краєзнавців України. Матеріали до відзначення 20-річчя від часу створення. Спец. випуск. – Луцьк, 2009. – С. 214-217.

комунікації з аудиторією³. Чимало публікацій працівників ВКМ розкривають зміст, спрямованість та результативність конкретних форм роботи музею з відвідувачами⁴.

Серед досліджень діяльності окремих музеїв Волинської області необхідно відзначити статті про культурно-освітню та популяризаторську роботу Нововолинського історичного музею⁵, Рокинівського музею сільського господарства Волині-скансену⁶, Торчинського народного історичного музею⁷, Камінь-Каширського краєзнавчого музею⁸.

³ Завада Л. Науково-освітні заходи Волинського краєзнавчого музею. Нові можливості співпраці з відвідувачем // Волинський музейний вісник: Музеї у дослідженні та збереженні пам'яток культурної спадщини західноукраїнських етнічних земель. Наук. зб.: Вип. 4. / упр-ня культури і туризму Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи ВНУ ім. Лесі Українки / упоряд. А. Силюк, Є. Ковальчук. – Луцьк, 2012. – С. 158-160; Станіславчук В. Виставкова діяльність Волинського краєзнавчого музею в системі шкільної освіти // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 5.: Музейна педагогіка. Теорія і практика / упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2013. – С. 118-122.

⁴ Березко О. Інтерактивна екскурсія як одна із форм роботи з музейною аудиторією (на прикладі інтерактивної екскурсії «Мандруємо століттями. Гончарство») // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 6. / упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2014. – С. 88-91; Гриб Л. Майстри народної творчості Волині. Майстер-клас як ефективна форма роботи з молоддю у Волинському краєзнавчому музеї // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 6 / упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2014. – С. 112-116; Єлісеєва Т. Музей волинської ікони. До 20-річчя діяльності // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Наук. зб. Вип. 20. Матер. XX міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 27-28 серп. 2013 р. – Луцьк: ДП «Волинські старожитності», 2013. – С. 6-8; Кузьмич Н. «Де коза ходить, там житечко родить» (Конкурси різдвяно-новорічних атрибутики у Волинському краєзнавчому музеї) // Волинський музей: історія і сучасність. Науковий збірник. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, Луцьк-Колодяжне, 18 – 19 травня 2004 р. – Луцьк, 2004. – Вип. 3. – С. 89-90; Мірошниченко-Гусак Л. Етнографічна виставка «Традиційне вбрання волинян та поліщуків»: взаємодія з відвідувачем // Волинський музей. Історія і сучасність. Наук. зб. Вип. 5. Матеріали V Всеукр. наук. істор.-краєзн. конф., присвяченої 24-й річниці Незалежності України та 85-й річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк, 16 трав. 2014 р. / Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2014. – С. 121-124; Ї ж. «Доки пишуть писанки – доти буде світ» (До 10-річчя проведення у Волинському краєзнавчому музеї обласного конкурсу на кращу писанку Волині) // Волинський музей: історія і сучасність. Наук. зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., Луцьк-Колодяжне, 18 – 19 трав. 2004 р. – Луцьк, 2004. – Вип. 3. – С. 103-105; Навроцька З. Засоби та можливості виховання гармонійної особистості в Художньому музеї м. Луцька // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 5.: Музейна педагогіка. Теорія і практика. / упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2013. – С. 90-91.

⁵ Мельничук М. Культурно-освітня та популяризаторська діяльність Нововолинського історичного музею // Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 6. / упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2014. – С. 51-52.

⁶ Солоненко М. Напрямки-науково-освітньої роботи в Рокинівському музеї-скансені // Волинський музей: історія і сучасність. Наук. зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. Луцьк-Колодяжне, 18 – 19 травня 2004 р. – Луцьк, 2004. – Вип. 3. – С. 123-125.

⁷ Пилипчук Н. Діяльність Торчинського народного історичного музею: форми та напрями роботи // Історія і сьогодення музею: Головні аспекти діяльності, завдання, проблеми, рішення: матеріали наук.-практ. конф., м. Чернівці, 15 – 16 трав. 2013 р. – Чернівці, 2013. – С. 282-290.

⁸ Зицик О. Діяльність Камінь-Каширського краєзнавчого музею // Історія і сьогодення музею... – С. 291-300.

Попри чималий науковий доробок останніх десятиріч, можна констатувати, що досвід використання комунальними музеями Волинської області новітніх комунікаційних практик не став предметом окремого дослідження. Тому авторка ставить перед собою завдання охарактеризувати цю важливу складову музейної діяльності, пов'язану з розвитком творчого потенціалу людини, формуванням її ціннісних орієнтацій, організацією дозвілля.

З 1990-х рр. у музейному середовищі Волинської області з'явилися нові підходи в роботі з відвідувачами. Стійкі позиції почала завойовувати нова концепція музейної діяльності, яка базується на уявленні про музеї як комунікаційні системи. Згідно цієї концепції, завдання музею полягає не лише у передачі інформації про те чи інше явище і процес; він повинен звертатися й до внутрішнього світу відвідувача, впливати на його чуттєво-емоційну сферу.

Атмосфера музею є надзвичайно важливою для сучасної людини, вона повинна бути цікавою і зручною. Змінилася мотивація відвідування музею. Все більшого значення для аудиторії набуває його дозвілєва функція. Зміни у потребах й очікуваннях потенційної музейної аудиторії змушують музейних працівників приділяти більшу увагу новим комунікативним технологіям і використовувати їх у своїй роботі.

Однією з таких технологій є технологія інтерактивності. Інтерактивність (з англ. *interaction* «взаємодія») – поняття, яке розкриває характер і рівень взаємодії між об'єктами. Інтерактивність (з лат. *inter* «між, усередині» та *activus* «діяльний») є модерністським терміном, який характеризує нові види естетичної діяльності віртуальної реальності, комп'ютерної графіки. У більш широкому розумінні він означає посилення ролі глядача і навіть заміну авторського бачення глядацькою активністю, творчою уявою дилетанта. Це принцип організації системи, при якій мета досягається інформаційним обміном елементів цієї системи⁹.

Поняття інтерактивності використовується фахівцями різних галузей діяльності (інформатика й програмування, телекомунікації, соціологія та ін.). Активно воно увійшло і в музейну справу. За кордоном ідея інтерактивного музейного простору почала формуватися в 1960-і рр. під впливом операціональної теорії інтелекту швейцарського психолога Ж. Піаже. Суть її полягає в тезі «знати предмет – значить діяти з ним»¹⁰. З'явилися і ставали все більш популярними такі форми роботи з музейною аудиторією, які вимагали самостійності, активності і творчого закріплення знань.

Інтерактивність дає право відвідувачу на вияв свободи і творчості в просторі музею. У середовищі музею вона сприяє посиленню ролі самих відвідувачів шляхом моделювання їх активності, організації різних форм співтворчості, розкриттю естетичного потенціалу розвитку особистості¹¹.

⁹ Інтерактивність. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C>.

¹⁰ Культурно-образовательная деятельность музеев в России и за рубежом: метод. указания / авт. сост. Д. Е. Озерова; Яросл. гос. ун-т. – Ярославль, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/2165009/page:2/>.

¹¹ Караманов А. Организация интерактивной музейной среды: от методов к моделям // Вопросы музееологии. – 2012. – № 2 (6). – С. 172.

Музеї Волинської області також все активніше використовують у своїй діяльності різні інтерактивні форми роботи: квест-екскурсії, майстер-класи, музейне свято, музейні акції («Ніч музеїв», «Музейне селфі» та ін.) тощо.

Не лише як інститут соціальної пам'яті – місце збереження старожитностей, колекцію предметів старовини, але й як динамічний, інтегративний простір дозволяє розглядати музей інтерактивна складова майстер-класу. Майстер-клас є однією з найпопулярніших форм роботи з відвідувачами у Рокинівському музеї історії сільського господарства Волині-скансені. Тут пропонується активне застосування музейних предметів або їх копій, знайомство з принципами і способами виготовлення цих предметів, що дозволяє відвідувачу стати активним учасником експозиційної роботи.

До проведення майстер-класів у музеї залучають талановитого майстра народної творчості А. Бондарука. Він не тільки власноруч виготовляє традиційні українські іграшки, але й ґрунтовно дослідив їхню історію. Під час занять майстер допомагає дітям, консультує, розповідає історію іграшки, її походження. Юні майстри можуть брати участь в створенні як окремих деталей, так і іграшки в цілому.

Андрій Бондарук розписує писанки, виготовляє вироби із соломки, дотримуючись технік, які використовували українці. За допомогою писаків, воску та фарб діти під його керівництвом вчаться створювати свої перші мистецькі твори. Їм пропонується самим підібрати колір фарби, візерунок, орнамент для розмалювання іграшки. Під час розмальовування діти паралельно знайомляться з символікою візерунків. Через оздоблення яйця-крашанки орнаментом реалізовується орнаментальне бачення світу¹².

Виготовити українську ляльку-мотанку у Музеї історії сільського господарства Волині-скансені дітям допомагає майстриня І. Сардак. Під час майстер-класу у дітей формується художній смак, естетичне сприйняття, вони фантазують, експериментують, творчо удосконалюються. Такі проекти також цікаві тим, що демонструють процес живої думки, її зародження, розвиток та рух до певного результату у вигляді моделі, виготовленої дитиною власноруч¹³.

Використавши пізнавальні і рекреаційні можливості експозиції просто неба і парку «Байрак», колектив музею зміг організувати інтерактивні пізнавально-рекреаційні екскурсії з майстер-класами народних ремесел: «Лялька-мотанка»; «Ужиткові гончарні вироби «Гончарне ремесло»; «Українські вареники» – інтерактивна презентація книжок про традиційну українську кухню для дітей з виготовленням та споживанням вареників¹⁴.

З 2008 р. щороку напередодні Різдва Христового святковий майстер-клас з виготовлення новорічно-різдвяного павука проводиться в Іваничівському історичному музеї¹⁵. У Маневицькому краєзнавчому музеї започатковано проведення

¹² Солоненко М. Напрямки-науково-освітньої роботи ... – С. 124.

¹³ Музейний простір Волині. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://volyn-museum.com.ua/>.

¹⁴ Солоненко М. Напрямки-науково-освітньої роботи ... – С. 124.

¹⁵ Майстер-клас з виготовлення новорічно-різдвяного «павука» показали в Іваничівському музеї. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/news/majster_klas_z_vigotovlennja_novorichno_rizdvjanogo_pavuka_pokazali_v_ivanichivskomu_muzeji/2018-01-06-3674.

майстер-класу з виготовлення ляльки-мотанки з майстринею Р. Чубай й одночасно акції «Оберіг для воїна»¹⁶.

Однією з цікавих форм роботи музеїв Волині з відвідувачами стала міжнародна акція «Ніч музеїв». Уперше 17–18 травня 2009 р. до традиційної загальноєвропейської програми з нагоди Міжнародного дня музеїв долучився Художній музей у Луцьку. «Ніч музеїв» у Художньому музеї – це не просто концерт, вистава або ж інтелектуальна бесіда вночі. Кожна акція від 2009 р. – це складний концептуальний проект, всі розділи якого пов'язані поміж собою гуманістичним звучанням єдиної теми. Упродовж всіх років традиційним символом свята є князь Василь Костянтин Острозький, український шляхтич, меценат, патріот, взірцева постать для наслідування нащадкам¹⁷.

У 2013 р. до проведення «Ночі музеїв» долучилися й інші музеї обласного центру. Ціла низка цікавих заходів була організована у Музеї історії Луцького братства (урочисте посвячення у братчики), Музеї-аптеці м. Луцька (дивовижні експерименти, вогняне шоу, дегустація мінеральної води зі свердловини Злоцьких), Волинському регіональному музеї українського війська та військової техніки (рицарський турнір, козацькі забави від Козацького стрілецького братства)¹⁸.

У Міжнародний день музеїв до спілкування та інтерактивних заходів запросили Нововолинський музей (дійство під назвою «Мозаїка закоханих сердець», 2009 р.), Колодяжненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки (дійство «Ніч в музеї. Під владою чаруючої ночі», 2011 р.); Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського (культурно-освітній захід «Шляхетське зібрання в маєтку Липинських», 2014 р.) та ін.

До Міжнародного дня музеїв «Ніч музеїв – 2016» уперше культурно-мистецька акція «Ніч у музеї. Тут живе історія...» відбулась у приміщенні ВКМ. Усі, хто завітав до музею, мали змогу стати учасниками театралізованих екскурсій, майстер-класів, фотовиставок, переглянути документальні короткометражні фільми, у музейному дворіку долучитися до атракції від клубу історичного фехтування «Айна Бера»¹⁹.

Музейники Волині активно підтримують проведення міжнародної акції, адже така форма роботи з відвідувачами є дуже результативною, розширює музейну аудиторію, збільшує зацікавлення відвідувачів роботою музею. Завдяки музейним працівниками області цей проект з кожним роком стає все більш цікавим, залучаючи всіх зацікавлених культурною спадщиною.

Як засіб змістового та емоційного впливу на відвідувачів інтегрують музеї області у свою роботу театралізацію. Співпраця музею і театру може бути дуже продуктивною, даючи можливість для проведення творчих експериментів. Одним з них

¹⁶ Обереги Волинського Полісся. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/new/s/oberegi_volinskogo_polissja/2015-03-23-1712.

¹⁷ З історії становлення Художнього музею у Луцьку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/publ/khudozhnij_muzej/z_istoriji_stanovlennja_khudozhnogo_muzeju_ulucku/5-1-0-60.

¹⁸ Заходи Волинського краєзнавчого музею до Міжнародного дня музеїв. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/news/zakhodi_volinskogo_kraeznavchogo_muzeju_do_mizhnarodnogo_dnja_muzejiv/2013-04-30-758.

¹⁹ Ніч у Волинському краєзнавчому музеї. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/news/nich_u_volinskomu_kraeznavchomu_muzeji/2016-05-19-2523.

став спільний науково-мистецький, просвітницький проект ВКМ і Волинського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Т. Г. Шевченка «Театр і майстер» (березень–травень 2018 р.). Театрально-музейні зустрічі, як складова проекту, допомогли відвідувачам познайомитися з театральним декоративним мистецтвом, з життям театру та театрами. Учасники зустрічей мали можливість опинитись на театральній сцені – через простір бутафорної рами подивитись на глядача і представити себе на стилізованій сцені, побачити театр через творчість Майстра: художника-постановника, художника по костюмах, художника-декоратора зрозуміти як створюється вистава. Юні аматори-актори – вихованці Творчої студії Н. Журавльової БО «Творчість заради життя» представили частинки з вистави-інтерактиву «Щоденник Ельфа»²⁰. Проект був відзначений серед досягнень та найголовніших подій, які стали важливими з точки зору ставлення суспільства до музеїв і музейної справи у Волинській області у 2018 р., отримавши диплом Десятої обласної рейтингової акції «Музейна подія на Волині – 2018».

У формі театралізації та ігор практикує проведення масових заходів з вивчення і відтворення народних традицій Рокинівський музей-скансен. У ході таких дійств відвідувачі не лише збагачуються знаннями про особливості й характер українського народу, його духовне багатство і культуру, а й відчувають свою приналежність до нього. Працівниками цього музею із залученням школярів було вивчено і відтворено трудові обряди: «Свято першої борозни», «Сівба», «Зажинки. Жнива. Обжинки», які стали основою створення телефільму «Щоб хліб родив», який отримав Головний приз на міжнародному кінофестивалі в Донецьку (2001 р.). У музеї стало традицією проводити «Андріївські вечорниці», обряд «Охризування», «Різдвяний святвечір» та інші. Такі заходи відбуваються не в актовій залі чи на сцені, а в стародавній українській хаті з іконами та вишитими рушниками в експозиції просто неба, де розміщене невеличке волинське село XIX ст.²¹

Дівочі ворожіння на Катерини, Андрія та Меланки, кусання калити, традиції Свят-вечора, різдвяні колядування і вертепні дії відображаються театральними засобами й у ВКМ. Поряд із традиційним звичаєм засівання, що несе аграрно-магічну функцію, музейними працівниками реконструйовано розважальний обряд «Колодка».

Сценарій театралізованого дійства «Під прицілом Клію – Луцьке братство» розроблявся і втілювався 18 травня 2018 р. Музеєм історії Луцького братства спільно з викладачами і студентами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Через специфічне тісне приміщення масові інсталяції в музеї значно утруднені. Тому музейники вийшли на вулицю і провели зацікавлених лучан місцями пізнавальних подій минулого²².

Театралізація музейного середовища є перспективною і соціально значимою формою, адже за її допомогою можна не лише розширити музейну аудиторію, але й успішно реалізовувати такі функції музею, як освітня, дозвіллева, інтегруюча.

²⁰ Театрально-музейні зустрічі у Волинському краєзнавчому музеї на виставці «Театр і майстер». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/news/teatralno_muzejni_zustrichi_u_volinskomu_kraeznavchomu_muzeji_na_vistavci_teatr_i_majster/2018-05-26-4018.

²¹ Солоненко М. Напрямки-науково-освітньої роботи ... – С. 124.

²² Миська атракція у Ніч з музеєм Луцького братства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/news/miska_atrakcija_u_nich_z_muzeem_luckogo_bratstva/2017-05-23-3279.

Новою формою комунікації ВКМ з відвідувачами стало започаткування у листопаді 2015 р. музейних посиденьок, головним завданням яких визначено надання слова музейним предметам, здатним оживити і наблизити певні події. Музейні посиденьки відбуваються у неформальній обстановці, дають можливість всім зацікавленим долучитися до обговорення актуальних проблем минулого²³.

Музей історії Луцького братства презентував і успішно реалізує проект «Музей – громаді», який передбачає позиціонування музею як місця для дискусій з історичної тематики, інтерес до якої стрімко зростає. Його учасниками є представники міської громади, історики (вчителі, викладачі вишів), музейники, медійники, працівники сфери туризму тощо. Завдяки проекту задовольняються потреби зацікавленої аудиторії у спілкуванні з питань історичного краєзнавства. Зустрічі відбуваються у цікавому форматі: доповідь/повідомлення з обраної теми із демонстрацією характерних історичних джерел і предметних артефактів. Аудиторії пропонується жива розповідь дослідників волинської історії, обговорення у формі питання-відповідь, дискусії²⁴.

Бурхливий розвиток інформаційних технологій, що базуються на використанні комп'ютерів та телекомунікаційних систем, спонукає музеї запроваджувати сучасні технології у сферу своєї діяльності, що дає значні переваги в роботі. Вони дозволяють відвідувачу самостійно, вільно і творчо проявляти себе і взаємодіяти у музейному просторі, змодельованому музейниками. Інформаційні технології відкривають можливості креативним відеошоу, панорамним проєкціям, віртуальним реальностям, аніматронікам тощо²⁵. З уваги на фінансові можливості така робота лише започаткована у музеях Волинської області.

Так, у 2009 р. були підготовлені матеріали інтерактивної 3D-презентації експозицією Музею Волинської ікони²⁶. Цей музей першим відзняв і розмістив в мережі Internet матеріали про свою збірку, який дає можливість самостійно вивчати експонати та відтворювати їх опис у тривимірному просторі, рухаючись по ньому у будь-якому напрямку від першої особи. Усі бажаючі можуть скористатись сервісом віртуальної екскурсії по залах музею. Підготовлено віртуальну екскурсію Меморіальним музеєм В. Липинського у с. Затурцях²⁷. Обидва музеї стали одними з перших об'єктів у інтернет-проєкті газети «День» «Україна incognita» і на сьогодні залишаються одними із найбільш відвідуваних у системі онлайн.

Таким чином, у сучасних умовах музеї Волинської області при організації роботи з відвідувачами ефективно використовують потенціал новітніх комунікативних практик. У музейній діяльності збільшується кількість майстер-класів, теа-

²³ Волинський краєзнавчий музей започатковує нову програму «Музейні посиденьки». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-zapochatkovue_novu_museum.com.ua/news/volinskij_kraeznavchij_muzej_programu_muzejni_posidenki/2015-11-05-2082.

²⁴ Музей історії Луцького братства запрошує на дискусійний майданчик «Музей – громаді». – Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://volyn-museum.com.ua/news/muzej_istoriji_luckogo_bratstva_zapros hue_na_dis kusijnij_majdanchik_muzej_gromadi/2014-04-23-1212.

²⁵ Маньковська Р. Музеї України в інформаційному просторі: досвід та перспективи // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. – Вип. 11. – К., 2000. – С. 219.

²⁶ На Волині – перша віртуальна екскурсія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://luchesk.com.ua/news/region/1567-persha-virtualna-ekskur siya-na-volini](http://luchesk.com.ua/news/region/1567-persha-virtualna-ekskur-siya-na-volini).

²⁷ Віртуальна екскурсія Меморіальним музеєм В'ячеслава Липинського у с. Затурці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://incognita.day.kyiv.ua/museums/lypynskoho/>

тралізованих атракцій, ігрових форм роботи з аудиторією, віртуальних екскурсій. Музеї долучаються до проведення загальноєвропейської програми з нагоди Міжнародного дня музеїв.

Зацікавленість такими практиками відзначається у різних соціальних і вікових груп відвідувачів музеїв, хоча основною аудиторією для таких форм роботи є школярі та молодь. Використання потенціалу інтерактивних технологій в музейництві сприяє формуванню особистості, здатної до активного професійного, творчого, особистісного зростання.

Новітні музейні комунікативні практики сприяють створенню нової якості розуміння й оцінки експозиції, згуртуванню та інтеграції відвідувачів, появі нових форм проведення дозвілля в музеї, залученню нової аудиторії, якій цікаві не лише музеї, але й народна творчість, театри, мистецтво та ін. Вони є мобільним засобом музейної діяльності, який дозволяє і передбачає нетрадиційні методи художньо-образного рішення. Музеї здатні інтегрувати такі форми роботи, використовуючи їх як засіб змістового та емоційного впливу на відвідувачів. Сьогодні кожен музей має власне бачення процесу упровадження таких технологій, тому неможливо виробити єдині критерії їх використання у музейному просторі.

Валентина Надольська.

Новітні комунікаційні практики у діяльності музеїв Волині.

У статті проаналізовано досвід використання музеями Волинської області новітніх комунікативних практик, як засобу змістового та емоційного впливу на відвідувачів. Охарактеризовано низку інтерактивних форм роботи з музейною аудиторією: майстер-клас, міжнародна акція «Ніч музеїв», театралізація музейного середовища, музейні посиденьки, проект «Музей – громаді», 3D-екскурсія. Звернуто увагу на потенціал інтерактивних технологій для подальшого розвитку музейної справи у регіоні.

Valentyna Nadolska.

The latest communication practices in the Volyn's museum activities.

The article analyzes the experience of using of the latest communicative practices by Volyn's museums as semantic and emotional impact on visitors. A number of interactive working forms with museum's audience is characterized: master class, international action «Night of Museums», the theatralisation of the museum environment, museum gatherings, the project «Museum for the City Society», 3D excursion. Attention is paid to the potential of the interactive technologies for the further development of museum work in the region.